

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1244/2023/21.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes, a tanács elnöke
Dr. Tuba István Krisztián, előadó bíró
Dr. Domonyai Alexa, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. július 2.
Az ügy tárgya: közokirat-hamisítás büntette
Terhelt(ek): terhelt2 és társa (Terhelt1 II. rendű)
Elsőfok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 10.B.30.727/2020/56., ítélet, tárgyalás, 2022. május 19.
Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 21.Bf.9909/2022/18., ítélet, nyilvános ülés, 2023. március 22.
Az indítvány előterjesztője: Terhelt1 II. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közokirat-hamisítás büntette miatt terhelt2 és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Terhelt1 II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 10.B.30.727/2020/56. számú és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 21.Bf.9909/2022/18. ítéletét Terhelt1 II. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2022. május 19. napján kihirdetett 10.B.30.727/2020/56. számú ítéletében Terhelt1 II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 342. § (1) bekezdés c) pont]. Ezért őt 150 napi pénzbüntetésre ítélte. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000 forintban állapította meg, és az így kiszabott összesen 150.000 forint pénzbüntetés megfizetésére a II. rendű terhelt részére 5 havi részletfizetést engedélyezett oly módon, hogy egy havi részlet összegét 30.000 forintban állapította meg azzal, hogy amennyiben a II. rendű terhelt akár egyhavi részlet megfizetését elmulasztja, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét napi tételenként kell egy-egy napi fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre átváltoztatni. Rendelkezett továbbá a büntetőeljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] A védelmi fellebbezések alapján eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. március 22. napján meghozott 21.Bf.9909/2022/18. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet Terhelt1 II. rendű terhelt tekintetében a pénzbüntetés vonatkozásában engedélyezett részletfizetésre vonatkozó rendelkezést megváltoztatta, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta. Rendelkezett a másodfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség állam általi viseléséről.

[3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint terhelt2 I. rendű terhelt és Terhelt1 II. rendű terhelt közösen elhatározták, hogy munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó szervezetet alapítanak szervezet elnevezéssel azzal, hogy a vezető tisztségviselői pozíciókat egymást közt osztják meg. Ekként terhelt2 I. rendű terhelt az igazgatóság elnöke tisztséget, míg Terhelt1 II. rendű terhelt a felügyelőbizottság elnöke tisztséget tölti be. A terheltek azonban a szervezet alapításával összefüggésben keletkezett okiratokon olyan – egyébként, korábban munkavállalóként az alkalmazásukban állt – személyeket tüntettek fel alapító tagként, igazgatósági tagként, felügyelőbizottsági tagként és tanúként, hogy a névviselők a megjelölt tisztségviselői minőségükről és tanúkénti szerepeltetésükről nem bírtak tudomással, az okiratokon elhelyezett névaláírásuk pedig ténylegesen nem tőlük származott.

[4] Így a 2015. október 20. napján kelt „Jelenléti ív” elnevezésű dokumentumon terhelt2 I. rendű terhelt neve mellett tanú5 és tanú1 neve is feltüntetésre került úgy, hogy a Szervezetet közgyűlésén ténylegesen nem voltak jelen, és az okiraton szereplő névaláírás nem a saját kezűktől származott.

[5] A szervezet 2016. január 15. napján kelt „Egységes szerkezetbe foglalt alapszabályán” és az „Alapító ülés jegyzőkönyvén” a terheltek, mint alapítók mellett tanú5, tanú7, tanú4, tanú6 és tanú1 is alapítóként került megjelölésre, és az okiratokon névaláírásuk is szerepelt. A névviselők a szervezet alapításáról nem bírtak tudomással, az okiratokon szereplő névaláírás nem a névviselők kezétől származott.

[6] A 2016. január 15. napján kelt „Elfogadó nyilatkozat” tanúsága szerint terhelt2 I. rendű terhelt tanú5 és tanú2 mint tanúk jelenlétében elfogadta az igazgatóság elnökévé történő választását, azonban erre a tanúk jelenlétében ténylegesen nem került sor. Az okiraton tanúként szereplő személyek névaláírása nem a névviselők kezétől származik, arról tudomásuk sem volt.

[7] A 2016. január 15. napján kelt „Elfogadó nyilatkozat” tanúsága szerint Terhelt1 II. rendű terhelt tanú3 és tanú2, mint tanúk jelenlétében elfogadta a felügyelő bizottsági taggá és elnökévé történő választását, azonban erre ténylegesen a tanúk jelenlétében nem került sor. Az okiraton szereplő névaláírások közül a tanú2 tartalmú névaláírás nem a névviselő kezétől származott, míg a tanú3 tartalmú aláírást a névviselő helyezte el az okiraton abban a hiszemben, hogy a terheltekkel fennálló munkaviszonyával kapcsolatos munkaszerződéssel összefüggő okiratot lát el a kézjegyével.

[8] A 2016. január 15. napján kelt „Elfogadó nyilatkozat” tanúsága szerint tanú1 tanú5 és tanú3, mint tanúk jelenlétében elfogadta az igazgatósági taggá történő választását, azonban erre ténylegesen nem került sor. Az okiraton szereplő névaláírások közül tanú1 és tanú5 névaláírása nem a névvisező kezétől származik, míg a tanú3 tartalmú aláírást a névvisező helyezte el az okiraton abban a hiszemben, hogy a terheltekkel fennálló munkaviszonyával kapcsolatos munkaszerződéssel összefüggő okiratot lát el a kézjeggyével.

[9] A 2016. január 15. napján kelt „Elfogadó nyilatkozat” tanúsága szerint tanú5, tanú2 és tanú7, mint tanúk jelenlétében elfogadta az igazgatósági taggá történő választását, azonban erre ténylegesen nem került sor. Az okiraton szereplő névaláírások nem a névvisezők kezétől származtak, arról tudomásuk nem volt.

[10] A 2016. január 15. napján kelt „Elfogadó nyilatkozat” tanúsága szerint tanú6 tanú5 és tanú7, mint tanúk jelenlétében elfogadta a felügyelő bizottsági taggá történő választását, azonban erre ténylegesen nem került sor. Az okiraton szereplő névaláírások nem a névvisezők kezétől származtak, arról tudomásuk nem volt.

[11] A 2016. január 15. napján kelt „Elfogadó nyilatkozat” tanúsága szerint tanú7 tanú5 és tanú2, mint tanúk jelenlétében elfogadta a felügyelő bizottsági taggá történő választását, azonban erre ténylegesen nem került sor. Az okiraton szereplő névaláírások nem a névvisezők kezétől származtak, arról tudomásuk nem volt.

[12] A 2016. január 15. napján kelt „Jelenléti íven”terhelt2 I. rendű terhelt, mint igazgatósági elnök neve mellett tanú5 és tanú1 mint igazgatósági tag, a 2016. január 15. napján kelt „Jelenléti ív folytatása I.” elnevezésű okiraton Terhelt1 II. rendű terhelt mint a felügyelőbizottság elnöke neve mellett tanú6 és tanú7 mint felügyelőbizottsági tag és tanú4 került megjelölésre, és az okiratokon a névaláírásuk is szerepelt. Az okiraton szereplő névaláírások – a terheltek nevén kívül – nem a névvisezők saját kezétől származtak, arról tudomásuk nem volt.

[13] A 2016. január 16. napján kelt „Kézbesítési megbízási szerződésen” és a „Nyilatkozat székhely használatához” elnevezésű okiraton szereplő tanú5 tartalmú névaláírás nem a névvisező saját kezétől származott, míg a tanú3 tartalmú aláírást a névvisező helyezte el az okiraton abban a hiszemben, hogy a terheltekkel fennálló munkaviszonyával kapcsolatos munkaszerződéssel összefüggő okiratot lát el a kézjeggyével.

[14] A Szövetkezet alapításával összefüggésben való eljárásra terhelt2 I. rendű terhelt ügyvéd1 ügyvédet 2016. január 15. napján meghatalmazta, aki az alapítás során a fentiekben részletezett, valótlan tartalmú okiratokat – nem tudva arról, az okiratokon lévő aláírások nem a névvisezőktől származnak – a Budapest, V. kerület, Nádor utca 28. szám alatti Fővárosi Törvényszék Cégbíróságára 2016. január 15. napja és 2016. február 15. napja közötti, pontosabban meg nem állapítható napon elektronikus úton benyújtotta.

[15] A Fővárosi Törvényszék mint Cégbíróság cégjegyzékszám1 cégjegyzékszám az szövetkezetet, annak vezető tisztségviselőjeként terhelt2 I. rendű terhelt igazgatósági elnök mellett tanú5t és tanú1t mint igazgatósági tagot, a felügyelőbizottsági tagjaként pedig Terhelt1 II. rendű terhelt felügyelőbizottsági elnök mellett tanú6t és tanú7t a cégnyilvántartásba mint közhiteles nyilvántartásba 2016. február 15. napján bejegyezte.

[16] A terheltek – a meghamisított magánokiratok cégbírósághoz való benyújtásával – közreműködtek abban, hogy a cégnyilvántartásban mint közhiteles nyilvántartásba valótlan adatok kerüljenek bejegyzésre {elsőfokú ítélet [10]-[23], [65] bekezdés, másodfokú ítélet [22] bekezdés}.

[17] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő (BH 2015.216.I.), ezért a tényálláshoz tartozónak kell tekinteni mindazon történeti tényeket, amelyeket a bíróság az ítéletében ekként megállapított, függetlenül attól,

hogy azokat ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti tényállásban rögzített, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III.).

[18] Ennek megfelelően a Kúria az irányadó tényállás részének tekintette – a védő által is hivatkozott – tény, amely szerint ügyvéd1 ügyvédnek nem volt tudomása arról, hogy az általa ellenjegyzet okiratokon az aláírások nem a névviselektől származnak {Pesti Központi Kerületi Bíróság 10.B.30.727/2020/56. számú ítélete [65] bekezdés}.

[19] II. A bíróság jogerős vádról rendelkező ügyszólatára határozatával szemben Terhelt1 II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § a) pontjára, valamint a 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítva, arra hivatkozással, hogy a jogerős ítélet a II. rendű terhelt vonatkozásában nem tartalmaz a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt törvényi tényállását kimerítő elkövetési magatartást kimerítő történeti tény, ennél fogva a jogerős ítélet anyagi jogszabályt sért.

[20] Ezen túl a védő álláspontja szerint a jogerős ítélet nem tartalmazza azokat a tényeket, amelyek a II. rendű terhelt tekintetében a Btk. 13. § (3) bekezdésében foglalt tártstettség törvényi fogalmának megfeleltethetők.

[21] A védő arra is hivatkozott, hogy a szövetkezet bejegyzéséhez szükséges okiratokat ügyvéd1 ügyvéd látta el ellenjegyzéssel, majd ő nyújtotta be a cégbírósághoz. E történeti tények jogi értelemben kimeríthetik a közreműködést, mint elkövetési magatartást, azonban ügyvéd1 magatartása nem képezte a vád tárgyát, így az okiratok hamisságára vonatkozó tudattartalma vizsgálatára sem kerülhetett sor.

[22] A védő álláspontja szerint az elsőfokú bíróság még olyan történeti tényt állapított meg, amely a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja szerinti törvényi tényállás elkövetési magatartását kimeríti, azaz közreműködésnek értékelhető azzal, hogy az I. rendű és a II. rendű terheltek tüntették fel alapító tagként, felügyelőbizottsági tagként, igazgatósági tagként és tanúként a tényállásban megnevezett személyeket, valamint helyettük és nevükben az okiratokat ők írták alá. A másodfokú bíróság azonban mellőzte a történeti tényállásból azt a tény, hogy a terheltek írták alá az iratokon szereplő személyek helyett az inkriminált okiratokat, ezért a helyesbített tényállás elkövetési magatartás nélkül maradt.

[23] A védő kifejtette, hogy a másodfokú bíróság anyagi jogszabályt sértett egyrészt azzal, hogy aggálytalanul megállapíthatónak tartotta, hogy a terheltek tudatában voltak annak, hogy az aláírások hamisak – mert a tényállás szubjektív oldalának megállapítása nem pótolja az elkövetési magatartást kimerítő objektív tény rögzítését –, másrészt azzal, hogy a tudati oldal meglétéhez hozzákapcsolta azt, hogy a terheltek közreműködésével kerültek az okiratok benyújtásra a cégbírósághoz, mivel ez a bűncselekmény törvényi tényállásának a megismétlése, anélkül, hogy az ítélet történeti tényállása tartalmazná azt az objektív tény, amellyel a közreműködés mint elkövetési magatartás megvalósult.

[24] A Legfelsőbb Bíróság 1. számú BK. véleményére hivatkozással kifejtette, hogy a váddal szemben támasztott követelményeknek értelemszerűen az ítéleti tényállásban is vissza kell tükröződnie, azaz az anyagi jogszabályoknak olyan ítéleti tényállás felel meg, amely tartalmazza bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő, annak lényeges elemeit alkotó konkrét történeti tényeket. Ezzel azonban – a védő szerint – a bíróság adós maradt.

[25] Szükségesnek tartotta kiemelni, hogy az elsőfokú ítélet [10] bekezdésének 3. mondat második felének kirekesztésével az ítéleti tényállásnak az a része maradt csak meg, hogy a terheltek tüntették fel a személyeket az inkriminált okiratokon. Álláspontja szerint az anyagi jogszabálysértést nem szünteti meg, hogy a „feltüntetés” a tényállás része maradt, mivel a személyek helyett és nevében történő aláírás tényállásból történő mellőzésével a feltüntetés

„valós tartalom nélkül maradt”, és kérdés maradt az is, hogy hogyan tüntették fel a személyeket az okiratokon.

[26] Kifejtette a védő, hogy az elkövetési magatartást megvalósító konkrét történeti tény rögzítésének hiányából következően a társtettesi elkövetést megalapozó objektív tények is hiányoznak a jogerős ítélet történeti tényállásából, míg a II. rendű terhelt vonatkozásában külön kiemelését érdemlőnek és jogszabálysértőnek tartotta azt, hogy „az I. rendű terhelt magatartásától függetlenül is hiányzik a társtetteség jogi minősítésének tényalapja az ítéletében”, azaz a jogerős ítélet nem tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt társtettesi magatartása milyen konkrét magatartásban merül ki.

[27] Hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet rögzítette ugyan a társtetteség szubjektív oldalának megvalósulását azzal, hogy „a II. r. vádlottnak is tisztában kellett lennie az aláírások elhelyezésének módjában, még akkor is, ha az ügyvitelt jórészt az I. rendű terhelt végezte”, azonban a társtetteség objektív oldalának megvalósulását megalapozó történeti tény nem rögzített, ennél fogva az ítélet a társtetteség megállapítása vonatkozásában is anyagi jogszabályt sért. Hozzátette, hogy a terheltek élettársi kapcsolatának ténye nem pótolja annak hiányát, hogy a jogerős ítélet a két terhelt cselekvőségére sem tett tényállítást.

[28] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdése alapján – a Be. 648. § a) pontja és a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára figyelemmel – a jogerős ítéletet változtassa meg, és a II. rendű terheltet mentse fel az ellene emelt vád alól.

[29] A Legfőbb Ügyészség a BF.212/2024/2. számú átiratában a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.

[30] Az indítványban foglaltakkal kapcsolatban utalt arra, hogy az irányadó tényállás tényei nemcsak fizikai jellegű külső történések, hanem olyan belső történések, tudati tények is lehetnek, amelyek ekként a tényállás részét képezik, ezért azok felülvizsgálat során történő vitatása tilalmazott. A tényállás vitatásán keresztül a cselekmény jogi minősítésének támadása felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, mivel az törvényben kizárt.

[31] Kifejtette, hogy a jogerős ítéletben megállapított, a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás – szemben a védő érvelésével – a II. rendű terhelt vonatkozásában rögzíti azt az értelmi és fizikai cselekvőséget, amely az intellektuális közokirat-hamisítás büntett által büntetni rendelt elkövetési magatartásnak, közreműködésnek feleltethető meg.

[32] Rámutatott az ügyészség, hogy az irányadó tényállás alapján az szövetkezetet kizárólag az I. rendű és a II. rendű terheltek alapították meg, annak alapításában rajtuk kívül más személy nem vett részt. Ennek ellenére – a szövetkezet szabályos alakítása látszatának keltése érdekében – az alapszabályon rajtuk kívül még szükséges öt személy került feltüntetésre, miként az alapító ülés jegyzőkönyvében is, valamint a szövetkezet bejegyzésének alapjául szolgáló, és általuk is aláírt okiratokon olyan személyeket tüntettek fel, akiknek nem volt tudomása a szövetkezet alapításáról, nem is voltak jelen az okiratok készültkor, azokról nem is tudtak, az okiratokon lévő aláírás sem tőlük származott, illetve egy személy két okiratot abban a téves feltevésben írt alá, hogy az, a terheltekkel fennálló munkaviszonyához kapcsoló munkaszerződéssel áll összefüggésben. A tényállás azt is rögzíti, hogy a feltüntetett személyek korábban a két terhelt alkalmazásában álltak, ezáltal a személyi adataik ismertek voltak számukra. Álláspontja szerint ezen tények alapján az a körülmény, hogy az okiratok megsemmisülése miatt az alapeljárásban nem volt megállapítható, hogy azokat a két terhelt mellett, helyettük ki írta alá, nem érinti a II. rendű terhelt cselekvőségének büntetőjogi megítélését.

[33] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás – szemben a védő érvelésével – a II. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény elkövetési magatartását megvalósító tényeket rögzíti, miként a II. rendű terhelt elkövetéskori tudattartamára vonatkozókat is. Nyilvánvalóan

tartotta, hogy ha az alapító ülésről készült jegyzőkönyvben alapítóként feltüntetett, a terhelteken kívüli többi személy a szervezetet alapításáról nem tudott, az okiratot nem is ők írták alá, akkor a részvételükkel megtartott alapító ülésre sem kerülhetett sor, amit a II. rendű terheltnak az alapító ülésen észlelnie kellett. A II. rendű terhelt a cégbejegyzés alapjául szolgáló valótlan okiratok elkészítésében aktívan részt vett, hiszen azokat a saját nevében úgy írta alá, hogy azok valótlanágáról tudomással bírt, miként arról is, hogy azok, a kizárólag általa és az I. rendű terhelt által alapított szervezet cégnyilvántartásba bejegyzéséhez szükségesek, amely meg is történt.

[34] Az ügyészség álláspontja szerint az alapügyben eljáró bíróságok a II. rendű terheltet törvényesen mondták ki bűnösnek az intellektuális közokirat-hamisítás bűntettében, amelyet azonban – a jogerős ügydöntő határozat szerinti társtettesi minőségtől eltérően – közvetett tettesként követett el. Rámutatott ezzel kapcsolatban, hogy a közvetett tettes, miként a társtettes is, tettes, ezért elkövetői minőségének téves megállapítása a büntetés kiszabását nem érinti.

[35] Indítványozta mindezek alapján, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen a Pesti Központi Kerületi Bíróság 10.B.30.727/2020/56. számú és a Fővárosi Törvényszék 21.Bf.9909/2022/18. számú ítéletét Terheltl II. rendű terhelt vonatkozásában a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában tartsa fenn.

[36] A II. rendű terhelt védője és a II. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára észrevételt nem tett.

[37] **III.** Terheltl II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.

[38] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen terjeszthető elő. Az eljárási törvény a Be. 649. §-ában tételesen megjelöli azokat az okokat, amelyekre hivatkozással e rendkívüli jogorvoslat igénybe vehető. A felülvizsgálatot megalapozó büntető anyagi jogsértéseket a Be. 649. § (1) bekezdése, az eljárási szabálysértéseket e törvényhely (2) bekezdése határozza meg.

[39] A II. rendű terhelt védője által megjelölt Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[40] A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján e rendkívüli jogorvoslat során nincs helye a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének; a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[41] A tényállás jelen ügyben is a másodfokú bíróság által tett kiegészítésekkel, helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban (EBH 2011.2385).

[42] 2. Ahogy a Kúria az I. rendű terhelt védője által kezdeményezett felülvizsgálati eljárásban hozott határozatában (Bfv.1005/2023/7.) kifejtette, a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja az ún. intellektuális közokirat-hamisítás bűntette elkövetési magatartását tartalmazza, e bűncselekményt az követi el, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba.

[43] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 323. § (3) bekezdése alapján a közokirat teljes bizonyító erővel bizonyítja,

a) hogy a kiállító a benne foglalt intézkedést megtette vagy határozatot a benne foglalt tartalommal meghozta;

b) a közokirattal tanúsított adatok és tények valóságát;

c) a közokiratban foglalt nyilatkozat megtételét, annak idejét és módját.

[44] A bizonyítottságnak ez a három tárgyköre nem kapcsolódik minden és bármely típusú közokirathoz. A közokirat fajtája határozza meg, hogy a Pp. 323. § (3) bekezdésének melyik pontjába foglalt tárgykört bizonyítja teljes bizonyító erővel (BH 2023.63.).

[45] A közokirat-hamisítás büntetnének elkövetési tárgyáról szóló 1/2004. Büntető jogegységi határozat III. pontja kifejti, hogy a közokiratok rendeltetésüket tekintve ún. bizonyító közokiratok és ún. rendelkező közokiratok lehetnek. A bizonyító közokiratok azok, amelyek bizonyító ereje kiterjed a bennük foglalt tények, nyilatkozatok és adatok megtörténtének és azok tartalmi valóságának közhiteles igazolására is (anyagi bizonyító erő). A rendelkező közokiratoknak a bizonyító ereje ugyan nem terjed ki a közokiratban rögzített adatok, nyilatkozatok, megállapítások, intézkedések tartalmi valóságának az igazolására, azt azonban ezek a közokiratok is közhitelűen és teljes bizonyító erővel igazolják, hogy a kiállítójuk az okiratban megjelölt helyen és időben a bennük foglalt, s meghatározott személyi vagy tárgyi körre vonatkozó adatot (például rendelkezést) közokiratba foglalta.

[46] Az intellektuális közokirat-hamisítás elkövetési magatartása a közreműködés abban, hogy valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont].

[47] Jelen esetben a valótlan adatok rögzítésére az szövetkezet cégnyilvántartásba történő nyilvántartásba vétele során került sor.

[48] Az elkövetéskor hatályos, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 22. § (1) bekezdése szerint a cégnyilvántartás hitelesen tanúsítja a benne feltüntetett adatok, továbbá a bejegyzett jogok és tények fennállását, illetve azok változásait. Ellenkező bizonyításig vélelmezni kell annak jóhiszeműségét, aki a cégnyilvántartásban szereplő, illetve a Céglélekölönyben közzétett adatban bízva, ellenérték fejében szerez jogot.

[49] A cég – ha törvény eltérően nem rendelkezik – az a jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel, üzletszerű gazdasági tevékenység folytatása céljából jön létre [Ctv. 2. § (1) bekezdés].

[50] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:325. § (1) bekezdése alapján a szövetkezet a tagok vagyoni hozzájárulásából álló tőkével alapított, a nyitott tagság és a változó tőke elvei szerint működő, a tagok gazdasági és társadalmi szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenységet végző jogi személy, amelynél a tag kötelezettsége a szövetkezettel szemben vagyoni hozzájárulásának szolgáltatására és az alapszabályban meghatározott személyes közreműködésre terjed ki.

[51] A Ptk. 3:329. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint a szövetkezet alapítását az alapszabály közjegyzői okiratba foglalásától vagy ügyvédi vagy kamarai jogtanácsosi ellenjegyzésétől számított harminc napon belül be kell jelenteni a nyilvántartó bíróságnak, vagyis a cégnyilvántartásba.

[52] A Ptk. 3:331. § (1) bekezdése szerint a szövetkezet létesítő okirata az alapszabály. Az alapszabály elfogadásához legalább hét személy egybehangzó akaratnyilatkozata szükséges. E § (2) bekezdése előírja, hogy az elfogadott alapszabályt minden alapító tagnak alá kell írnia. Az alapszabályt a tag helyett közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazással rendelkező képviselője is aláírhatja.

[53] A Ptk. 3:343. § (1) bekezdése szerint a szövetkezet ügyvezetését háromtagú igazgatóság látja el, a Ptk. 3:349. § (1) bekezdése pedig előírja, hogy a felügyelő bizottság is három tagból áll.

[54] A Ctv. 24. § (1) bekezdés h) pontja szerint a cégjegyzék valamennyi cég esetében tartalmazza a cég képviselőjére jogosultak nevét, adóazonosító számát, természetes személy esetén lakóhelyét, születési idejét, anyja születési nevét, jogi személy esetén székhelyét, és cégjegyzékszámát vagy nyilvántartási számát, valamint a képviselőre jogosultak tisztségét, e jogviszonyuk keletkezésének időpontját, határozott időre szóló képviselő esetében a jogviszony megszűnésének időpontját is, illetve ha a jogviszony megszűnésére a cégjegyzékben feltüntetett időpontnál korábban kerül sor, a megszűnés tényleges időpontját, továbbá azt aényt, ha a cég képviselőjének közjegyzői aláírás-hitelesítéssel ellátott címpéldánya vagy ügyvéd által ellenjegyzett aláírás-mintája benyújtásra került. A Ctv. 25. § (1) bekezdés i) pontja értelmében pedig a cégjegyzék tartalmazza a felügyelőbizottsági tagok nevét és lakóhelyét – ha a felügyelőbizottsági tag munkavállalói küldött, ezt aényt is –, e jogviszonyuk keletkezésének és megszűnésének időpontját, illetve, ha a jogviszony megszűnésére a cégjegyzékben feltüntetett időpontnál korábban kerül sor, a megszűnés tényleges időpontját.

[55] A fentiekből következően a szövetkezet olyan jogi személy, amelyet céhként a cégnyilvántartásba be kell jegyezni, a közhiteles nyilvántartás pedig tartalmazza a tényállás szerint a bejelentéshez szükséges okiratokban hamisan feltüntetett adatokat is.

[56] 3. A bűncselekmény befejezett alakzata esetén az adott közokirat létrehozására feljogosított hivatalos személy által kiállított közokiratba az elkövető értelmi-fizikai közreműködése révén úgy kerül a valótlan (hamis) tartalom, hogy erről a közokirat kiállítójának nincs tudomása.

[57] Az intellektuális közokirat-hamisítás büntettének elkövetési magatartásaként megjelölt közreműködést az valósítja meg, aki a közokiratba foglalás érdekében a jogi jelentőséggel bíró aényt, adatot vagy nyilatkozatot a kiállító hatóság vagy az erre feljogosított személy tudomására hozza, azt szolgáltatja (EBH 2002.734.).

[58] A bírói gyakorlat szerint a közreműködés minden olyan értelmi-fizikai cselekvőséget felölel, amely alkalmas arra, hogy annak következményeként a közokirat kiállítására illetékes személy a közokiratban a törvényi tényállásban meghatározott joghatással bíró valótlan adatot, aényt vagy nyilatkozatot rögzítsen. Ahogy arra a másodfokú bíróság és a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt, e közreműködés tulajdonképpen speciális közvetett tettesség, mivel a közokiratot létrehozó (abban bejegyzést eszközölő) ügyintéző tévedésben van az elkövető szándékát illetően. Nem kizárt azonban, hogy e törvényi közvetett tettességhez is közvetett tettesség kapcsolódjon. A BH 2022.148. szám alatt közzétett eseti döntésben kifejtettek szerint az elkövető a gépjármű-nyilvántartásba történő valótlan bejegyzés érdekében vállalkozásával, a hamis adásvételi szerződés beszerzésével, és annak az okmányirodába benyújtásról is tudomással bírva olyan közvetlen közreműködést valósított meg, amely a bűnsegédi magatartáson, mint pusztá segítségen túlmutat, és a törvényi tényállás elkövetési magatartásának mindenben megfelel. A II. rendű terhelt vonatkozásában a jelen ügyben is ez állapítható meg.

[59] A jogerős ítéletben megállapított irányadó tényállás szerint az szövetkezet megalapítását terhelt2 I. rendű és Terhelt1 II. rendű terhelt együttesen határozta el, az alapításban ténylegesen rajtuk kívül más személy nem vett részt, tehát nem állt rendelkezésre a törvény által megkívánt számú alapító tag, továbbá a szükséges számú tisztségviselő – igazgatósági és felügyelőbizottsági tag – sem, még a közgyűlés összehívásának feltételei nem álltak fenn. Ezzel a II. rendű terhelt is nyilvánvalóan tisztában volt, hiszen az I. rendű terhelttel közös elhatározásuk ezt tartalmazta, illetve az okiratok készítésénél jelen volt. A két

terhelt a bejegyzés céljából, a törvénynek megfelelő eljárás látszata és a szövetkezet cégbírószági nyilvántartásba vétele érdekében a jelenléti íveken, az egységes szerkezetbe foglalt alapszabályon, az elfogadó nyilatkozatokon, a kézbesítési megbízási szerződésen és a nyilatkozat székhely használatához elnevezésű okiratokon további személyeket is feltüntetett. A tényállásból egyértelműen kiolvasható az is, hogy az okiratokon további alapítóként, igazgatósági- és felügyelőbizottsági tagként, valamint tanúként megjelölt személyek nem tudtak a szövetkezet alapításáról, az okiratokon feltüntetett minőségükről, az okiratok létrejöttékor nem voltak jelen, az aláírások nem tőlük származtak.

[60] A II. rendű terhelt a fentiek tudatában, a szövetkezet létrehozása érdekében maga is aláírta a valótlan tartalmú okiratokat, továbbá a tényállás nem tartalmaz arra vonatkozó adatot, hogy ne tudott volna arról, hogy a szövetkezet alapításához kapcsolódó eljárásra – mely magában foglalta a szükséges okiratok cégbírószági benyújtását is – az I. rendű terhelt ügyvédi meghatalmazást adott ügyvédnek, aki a szövetkezet alapítását bejelentette a nyilvántartó bíróságnak. Ennek eredményképpen került sor az szövetkezet cégbírószági nyilvántartásba vételére, az I. rendű és a II. rendű terhelt előzetes elhatározása szerint, a közreműködésükkel létrejött valótlan tartalmú okiratoknak megfelelően.

[61] Az irányadó tényállás tehát tartalmazza a következő, a II. rendű terhelt cselekményének minősítése szempontjából jelentős tényeket:

- a II. rendű terhelt az I. rendű terhelttel közösen határozta el a szövetkezet létrehozását akként, hogy az alapító okiratban megjelölt – a terhelteken kívüli – tagok, felügyelőbizottsági tagok nevét ezen személyek tényleges részvétele és részvételi szándéka nélkül tüntették fel;
- további, a bejegyzéshez szükséges okiratokon (jelenléti ív, elfogadó nyilatkozat) is hamisan tüntették fel a tagok nevét;
- a valótlan tartalmú okiratokat az I. rendű terhelt által adott meghatalmazás alapján nyújtotta be a cégbírószághoz – a tényállás szerint minderről tudomással nem bíró – ügyvéd;
- a cégbírószág a valótlan adatokat a cégnyilvántartásba bejegyezte.

[62] A Kúria kiemeli, hogy a fentiekből is kitűnően a másodfokú bíróság a II. rendű terhelt elkövetési magatartásának csak egy részét érintette azzal, hogy az okiratokon a hamis aláírások elhelyezését nem tulajdonította egyik terheltnak sem. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a történeti tényállás kiüresedett volna. A II. rendű terhelt fennmaradó cselekvősége az általa is tudottan hamis adat közhiteles nyilvántartásba kerülésében a „közreműködés” fogalmának mindenben megfelelt. A szövetkezet alapítása a cégnyilvántartásba bejegyzéssel fejeződik be, ekként a két terhelt közös elhatározása, és együttes magatartása erre irányult, és együttműködésük idézte elő végül az eredményt, a hamis adatok közhiteles nyilvántartásába kerülését.

[63] E körben nem volt annak jelentősége, hogy a terhelt hozzátartozók-e vagy sem, illetve annak sem, hogy a jogi képviselő részére a meghatalmazást csak az I. rendű terhelt, mint a szövetkezet képviselője adta.

[64] Mivel a szerződést ténylegesen benyújtó személy (a jogi képviselő) nem volt tisztában annak hamis voltával, tévedés folytán a közreműködésért felelőssé nem tehető. Azonban a rajta keresztül „közreműködő” elkövetők a bűncselekmény Btk. 13. § (2) bekezdés szerinti közvetett tettesei.

[65] Erre tekintettel a felülvizsgálati indítványnak az elkövetési magatartás hiányára alapított kifogása nem alapos, az eljáró bíróságok a II. rendű terheltet törvényesen mondták ki bűnösnek közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont].

[66] Mivel a szövetkezet nyilvántartásba vétele megtörtént, a bűncselekmény befejezett alakzata volt megállapítható.

[67] 4. A felülvizsgálati indítvány a II. rendű terhelt társtettesi elkövetői minőségét is vitatta.

[68] A Kúria a – a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakkal egyetértve – utal arra, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályának megsértése csak akkor felülvizsgálati ok, ha ennek következtében a bíróság törvénysértő büntetést szabott ki. Ez azonban jelen ügyben szóba sem kerülhet, mivel a Btk. 12. §-a szerint a közvetett tettes is tettes, és a tettesre, közvetett tettesre, valamint a társtettesre ugyanaz a büntetési tétel irányadó. Az elkövetői alakzat téves megállapítása tehát önmagában nem vezethet törvénysértő büntetés kiszabásához, ezért nem alapoza meg felülvizsgálatot.

[69] A Kúria a teljesség érdekében utal arra, hogy a II. rendű terhelt elkövetői minőségét illetően a Legfőbb Ügyészség álláspontja helytálló.

[70] A Btk. 13. § (2) bekezdése szerint közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer vagy fenyegetés miatt nem büntethető, illetve tévedésben lévő személy felhasználásával valósítja meg.

[71] A közvetett tettes tehát olyan személyt használ fel a szándékos bűncselekmény tárgyi tényállási elemeinek a megvalósítására, aki e szándékos bűncselekmény miatt azért nem vonható felelősségre, mert nála hiányoznak az elkövetővé váláshoz szükséges alanyi feltételek (BH 2018.216.).

[72] Az irányadó tényállás azt tartalmazza, hogy a szövetkezet nyilvántartásba vételi eljárása során eljáró ügyvéd ügyvédnek nem volt tudomása arról a közbizalom elleni bűncselekmény megvalósulása szempontjából lényeges tényről, hogy az I. rendű és II. rendű terheltén kívüli további személyek a megjelölt tisztségeket ténylegesen nem kívánják ellátni, az okiratokon lévő aláírásuk valótlan.

[73] Jelen esetben a valótlan tartalmú okiratok benyújtója tévedésben lévő személy [Btk. 20. § (1) bekezdés] volt, így a II. rendű terhelt a bűncselekmény Btk. 13. § (2) bekezdés szerinti közvetett tettese (BH 2022.148.).

[74] 5. A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

[75] IV. Mindezekre figyelemmel a Kúria a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[76] A Kúria – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése és a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés alapján – öttagú tanácsban járt el.

[77] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[78] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdésének első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró